

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 2016 – ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
(ΠΑΛΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)

A1.

- **ΛΕΠΤΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Η δεύτερη παράγραφος του κειμένου που αναφέρεται στα εξωτερικά χαρακτηριστικά των προσφύγων.
- **ΣΧΟΛΙΟ:** «Οι εγκληματίες των γραφείων ... Πολύ αργά νομίζω».
- **ΑΝΕΠΙΤΗΔΕΥΤΗ ΓΡΑΦΗ:** Πρώτη παράγραφος κειμένου: «Στέκομαι και κοιτάζω τα παιδιά ... οι μεγάλοι».

B1.

Η Θεσσαλονίκη του Γιώργου Ιωάννου είναι πρωταρχικά μια πόλη της μνήμης. Μέσω αυτής ο αφηγητής περιπλανάται στο χώρο και το χρόνο της. Το ταξίδι, άλλωστε, στο χρόνο (παρελθόν) είναι ουσιαστικά πάλι «ταξίδι στο χώρο». Ο αφηγητής, τον οποίο υποδύεται ο συγγραφέας, βλέπει την πόλη καθώς περιπλανάται σ' αυτή. Η οπτική του, δεν είναι παρά η οπτική ενός ενήλικα, ο οποίος επιζητά ν' ανασυνθέσει τη χαμένη πόλη, τη χαμένη νιότη, τη χαμένη παιδικότητα και αθωότητα.

Η Θεσσαλονίκη είναι η πόλη της αναζήτησης του «*χαμένου χρόνου*». Άλλωστε, ο ίδιος ο συγγραφέας έχει ομολογήσει πως «*με τα κείμενα αυτά προσπαθώ περισσότερο το χρόνο να αιχμαλωτίσω κι όχι τον τόπο*», προχωρώντας στην επεξήγηση ότι «*πόλεις βρίσκονται στο εντελώς πρώτο επίπεδο, ενώ εγώ σκοπεύω πολύ παρακάτω*». Αυτό σημαίνει πως οι χώροι οι οποίοι εμφανίζονται στα κείμενα, όπως τους ανασυνθέτει ο αφηγητής μέσω της μνήμης του, είναι χώροι οι οποίοι λειτουργούν μεταφορικά με συνδηλώσεις, έτσι που να μετατρέπονται σε χώρους ποιητικούς.

Ο χώρος: *«το ορισμένο καφενείο»*: Αν και δεν προσδιορίζεται άμεσα, αλλά υπαινικτικά αναφέρεται στη Θεσσαλονίκη, στους Προσφυγικούς συνοικισμούς που θα γίνει η αφόρμηση του θέματος για τη νοερή περιπλάνηση του στους τόπους καταγωγής του, αλλά και στη σύγχρονη μορφή της Θεσσαλονίκης

Ο χρόνος: είναι απομεινάρια («σε λίγο θα σχολάσουν και θ αρχίσουν να καταφτάνουν οι μεγάλοι»), όμως μέσω των συνειρμών και των σκέψεων του συγγραφέα περιπλανιόμαστε στο παρελθόν με τα έθιμα του τόπου του αλλά και στο παρόν της σύγχρονης αστικοποιημένης Θεσσαλονίκης.

B2.

α)

2. δ
3. ε
5. α
6. γ
7. β

(Το 1 και το 4 περισσεύουν)

β)

Ο αφηγητής είναι ομοδιηγητικός και αφηγείται σχεδόν πάντα μέσα από τη δική του οπτική (με εσωτερική εστίαση). Ποικίλει όμως ο βαθμός συμμετοχής του στην αφήγηση, αφού άλλοτε εξομολογείται προσωπικά του βιώματα σε πρώτο πρόσωπο και άλλοτε θεάται και σχολιάζει ευθέως ή με υπαινιγμούς. Τα υπόλοιπα αφηγηματικά πρόσωπα παρουσιάζονται συνήθως από τη δική του οπτική. Έχουμε δηλαδή Μονοεστιακή ή μονομερή αφήγηση: π.χ *«όπου και αν είμαι»*, *«κάθομαι και κοιτάζω»*, *«Εγώ όμως είμαι βαριά παραπονεμένος»*, *«οι εγκληματίες των γραφείων»*.

Γ1.

α)

Ο Ιωάννου αν και είναι δεύτερης γενιάς πρόσφυγας δηλαδή έχει γεννηθεί και έχει μεγαλώσει στη Θεσσαλονίκη θεωρεί ότι ο τόπος καταγωγής του δηλαδή η Ανατολική Θράκη είναι η πατρίδα του. Το αίμα αποτελεί τη φωνή καταγωγής για το συγγραφέα, για αυτό εξάλλου δε νιώθει ότι μπορεί να ενταχθεί στη Θεσσαλονίκη και από εκεί πηγάζει και το παράπονό του. Για το συγγραφέα πατρίδα δεν είναι ο τόπος κατοικίας, αλλά ο τόπος καταγωγής του. Το αίμα είναι μια μνήμη με πολύμορφη γλώσσα αλλά πολλές φορές μητριά πατρίδα. Με μια έμμεση αναφορά στην Πλατωνική θεωρία περί του δισυπόστατου της ανθρώπινης φύσης (ο άνθρωπος δεν έχει μόνο υλική αλλά και ψυχοπνευματική υπόσταση) προσπαθεί να δικαιολογήσει τη λαχτάρα του για την πατρογονική γη και τους ανθρώπους της.

β)

Ο συγγραφέας ακολουθώντας την τεχνική του διασπασμένου θέματος μεταβαίνει από τη νοσταλγία για τον τόπο καταγωγής του, στη σύγχρονη πλευρά της Θεσσαλονίκης. Η αστικοποίηση, ο γρήγορος ρυθμός της ζωής, έχουν αλλάξει τη φυσιογνωμία της πόλης, γεγονός που στεναχωρεί τον συγγραφέα. Ο αφηγητής εκφράζει το παράπονό του για το σύγχρονο τρόπο ζωής και αντιμετωπίζει με ειρωνεία τις συμβατικές σχέσεις των ανθρώπων, την αδιαφορία, την ανωνυμία, τη μοναξιά, το φόβο για τον άλλο. Χαρακτηρίζει μάλιστα τη στάση αυτή ως πονηρές προφάσεις του πολιτισμού για να κρύβεται κάθε παρανομία. Ο τρόπος ζωής στις αστικοποιημένες κοινωνίες είναι απόμακρος, οι άνθρωποι δεν γνωρίζονται, δεν έχουν μεταξύ τους ούτε φιλικές ούτε εχθρικές σχέσεις, είναι απλώς άγνωστοι. Έτσι με τρόπο απλό, ανεπιτήδευτο και χωρίς συναισθηματικές εξάρσεις ο συγγραφέας καυτηριάζει την υποκρισία και την αλλοτρίωση του κόσμου στις μεγαλουπόλεις.

Δ1.

- **Ομοιότητες:**
  - α) Η Θεσσαλονίκη και ο κόσμος των προσφύγων.
  - β) Ο θαυμασμός και η αγάπη των αφηγητών για την πόλη.
- **Διαφορές:**
  - α) Ο Ιωάννου είναι δεύτερης γενιάς πρόσφυγας, ενώ ο αφηγητής στο παράλληλο κείμενο μόλις φτάνει ως πρόσφυγας στη Θεσσαλονίκη.
  - β) Ο Ιωάννου αντιμετωπίζει προβλήματα προσαρμογής με τους άλλους πρόσφυγες, ενώ στο παράλληλο κυριαρχεί το άγχος της αποκατάστασης και της επιβίωσης των προσφύγων.
  - γ) Στον Ιωάννου επικρατεί το συναίσθημα της απαισιοδοξίας για τη σύγχρονη μορφή της πόλης, ενώ στο παράλληλο της ελπίδας για καλύτερο μέλλον.

Επιμέλεια: Πατέρα Αγγελική

Χατζιωάννου Σοφία